

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 1 lutego 1974 r.

w sprawie zasad organizowania w zakładach pracy praktycznej nauki zawodu dla uczniów szkół zawodowych.

Na podstawie art. 41 ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160, z 1971 r. Nr 12, poz. 115 i z 1972 r. Nr 16, poz. 114), zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie ustala zasady organizowania w wspołeczonych zakładach pracy zajęć praktycznych, zajęć specjalizujących oraz praktyk zawodowych, zwanych dalej „praktyczną nauką zawodu”, dla uczniów zasadniczych i średnich szkół zawodowych dla nie pracujących oraz określa obowiązki zakładów pracy i szkół, jak również prawa i obowiązki uczniów w okresie odbywania praktycznej nauki zawodu.

2. Rozporządzenie dotyczy praktycznej nauki zawodu odbywanej przez uczniów szkół zawodowych dla nie pracujących bez względu na podporządkowanie resortowe szkół.

§ 2. Praktyczna nauka zawodu organizowana jest w celu:

- 1) opanowania przez uczniów określonych umiejętności praktycznych i ugruntowania wiadomości zawodowych,
- 2) wyrobienia umiejętności wykorzystania przez uczniów wiadomości teoretycznych w działalności praktycznej,
- 3) poznania środowiska i warunków pracy w wybranym zawodzie oraz wdrożenia uczniów do pracy w kolektywie pracowników zakładu.

§ 3. 1. Praktyczna nauka zawodu w formie zajęć praktycznych w zakładach pracy może być organizowana we wszystkich klasach w ramach godzin przewidzianych na ten cel w planach nauczania. Czas trwania i tematykę praktycznej nauki zawodu w formie zajęć praktycznych określają programy nauczania zajęć praktycznych poszczególnych zawodów i specjalności.

2. Praktyczna nauka zawodu w formie zajęć specjalizujących jest organizowana w klasach programowo najwyższych w ramach godzin przeznaczonych na zajęcia praktyczne.

3. Praktyczna nauka zawodu w formie praktyk zawodowych może być organizowana w czasie trwania roku szkolnego, jak również w czasie wakacji. Czas trwania i tematykę praktyk zawodowych określają plany i programy poszczególnych zawodów i specjalności.

§ 4. Praktyczna nauka zawodu nie stanowi nawiązania stosunku pracy; prawa i obowiązki uczniów oraz zakładu pracy w okresie odbywania praktycznej nauki zawodu regulują przepisy niniejszego rozporządzenia.

§ 5. 1. Praktyczną naukę zawodu organizują szkoły przy ścisłej współpracy z zakładami pracy. Zakłady pracy są współodpowiedzialne za przebieg i wyniki praktycznej nauki zawodu.

2. Szkoły zawodowe zgłaszają corocznie do zakładów pracy, nie później niż na 3 miesiące przed terminem rozpoczęcia praktycznej nauki zawodu, wnioski o przyjęcie uczniów określając liczbę i rodzaje potrzebnych stanowisk, termin rozpoczęcia i czas trwania nauki. Równocześnie szkoły zawodowe przesyłają zakładom pracy uzgodnione z nimi programy praktycznej nauki zawodu. Szkoły zawodowe w porozumieniu z zakładami pracy mogą również ustalić na okres wieloletni liczby uczniów, kierowanych corocznie do tych zakładów na praktyczną naukę zawodu.

3. Zakłady pracy obowiązane są w ramach posiadanych możliwości uwzględniać wnioski szkół o przyjęcie uczniów na praktyczną naukę zawodu. O ewentualnej, uzasadnionej szczególnie okolicznościami odmowie uwzględnienia wniosków szkoły, decyduje jednostka nadrzędna nad zakładem, w porozumieniu z organem administracji szkolnej sprawującym bezpośredni nadzór nad szkołą.

4. Szkoły zawodowe zawierają z zakładami pracy umowę o praktyczną naukę zawodu.

Rozdział 2

Prawa i obowiązki zakładów pracy, szkół i uczniów.

§ 6. Kierownicy zakładów pracy są obowiązani sprawować nadzór fachowy nad praktyczną nauką zawodu uczniów oraz zapewnić warunki niezbędne do jej właściwego przeprowadzenia, a w szczególności:

- 1) zapewnić przebieg praktycznej nauki zawodu według uzgodnionego programu,
- 2) zapewnić stanowiska pracy oraz niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną,
- 3) przygotować plan zajęć dla poszczególnych uczniów lub grup uczniów na podstawie dostarczonych przez szkoły programów praktycznej nauki zawodu,
- 4) przydzielić na czas praktycznej nauki zawodu odzież ochronną i roboczą oraz sprzęt ochrony osobistej według norm przewidzianych dla pracowników zatrudnionych na określonych stanowiskach pracy,
- 5) zapewnić opiekę lekarską oraz umożliwić korzystanie z usług zakładowego ambulatorium przemysłowej służby zdrowia,
- 6) wyznaczyć spośród pracowników zakładu instruktorów i specjalistów posiadających niezbędne kwalifikacje pedagogiczne,
- 7) nadzorować pracę szkoleniową pracowników zakładu pracy szkolących uczniów oraz udzielać im rad i wskazówek dotyczących prawidłowego przeprowadzania praktycznej nauki zawodu,
- 8) zaznajomić uczniów przed rozpoczęciem praktycznej nauki zawodu z porządkiem i trybem pracy w zakładzie, z przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz przepisami przeciwpożarowymi,
- 9) zaznajomić uczniów z organizacją zakładu, przepisami w sprawie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy, przepisami o tajemnicy państwowej i służbowej, nowoczesnymi metodami pracy, zdobyczami postępu technicznego i opracowaniami racjonalizatorskimi,
- 10) dopilnować, aby uczniowie byli zatrudnieni w granicach obowiązujących ich godzin pracy, przy zachowaniu przepisów o ochronie pracy młodocianych,
- 11) ubezpieczyć uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków, a w razie wypadku ucznia podczas praktycznej nauki zawodu sporządzić dokumentację wypadkową,
- 12) współdziałać ze szkołą we wszystkich sprawach związanych z praktyczną nauką zawodu uczniów.

§ 7. Kierownicy zakładów pracy obowiązani są do zapewnienia uczniom w czasie praktycznej nauki zawodu odpowiednich warunków socjalnych, a mianowicie:

- 1) nieodpłatnego zakwaterowania, jeżeli praktyczna nauka zawodu odbywa się w zakładzie pracy znajdującym się w innej miejscowości niż szkoła lub miejsce zamieszkania ucznia, a codzienny dojazd do zakładu pracy nie jest możliwy; w razie braku odpowiednich własnych pomieszczeń, zakłady pracy zwracają się do dyrektorów (kierowników) szkół, burs, internatów lub hoteli robotniczych w miejscowościach, w których odbywa się praktyczna nauka zawodu, o umożliwienie uczniom zakwaterowania, pod warunkiem uiszczenia przez zakład pracy obowiązujących opłat,
- 2) umożliwienia uczniom korzystania odpłatnie, z wyżywienia w stołówkach zakładowych, szkolnych lub innych zakładach żywienia zbiorowego,

- 3) przydzielenia uczniom odżywiania ochronnego (tłuszcz, mleko) i środków do mycia według norm obowiązujących w danym zakładzie pracy,
- 4) zapewnienia możliwości korzystania z urządzeń higienicznosanitarnych zakładu, przydzielenia i zabezpieczenia pomieszczeń do przechowywania odzieży i przyborów uczniów,
- 5) umożliwienia uczniom korzystania z biblioteki zakładowej oraz z innych urządzeń socjalno-bytowych i kulturalnych zakładu.

§ 8. 1. Uczniowie skierowani przez szkołę na praktyczną naukę zawodu poza swoje miejsce zamieszkania i poza siedzibę szkoły — otrzymują z góry ze szkoły zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania (siedziby szkoły) do miejsca odbywania praktycznej nauki zawodu i z powrotem najtańszym publicznym środkiem lokomocji według taryfy ulgowej przysługującej uczniom szkół zawodowych.

2. Uczniom odbywającym praktyczną naukę zawodu, skierowanym przez zakład pracy do innej miejscowości niż określona w umowie zawartej między szkołą a zakładem pracy, przysługuje zwrot kosztów przejazdu najtańszym środkiem lokomocji, z uwzględnieniem ulgi taryfowej przysługującej uczniom szkół zawodowych.

3. Koszty przejazdów, o których mowa w ust. 2, pokrywa zakład pracy z funduszu płac ogółem z części przeznaczanej na koszty podróży służbowych.

4. Uczniowie, o których mowa w ust. 1, mający możliwość codziennego powrotu do miejsca swego zamieszkania (siedziby szkoły) otrzymują z góry ze szkoły zwrot równowartości ceny miesięcznego biletu kolejowego na pociąg osobowy klasy II lub na inny najtańszy środek lokomocji z uwzględnieniem ulgi taryfowej przysługującej uczniom szkół zawodowych.

5. Codzienne powroty uczniów do miejsca ich zamieszkania (siedziby szkoły) obowiązkowe są tylko w przypadku, gdy czas dojazdu łącznie z dojściem do zakładu, w którym odbywa się praktyczna nauka zawodu i z powrotem — nie przekracza łącznie 2 godzin.

§ 9. Uczniom wyróżniającym się w czasie praktycznej nauki zawodu sumiennością w pracy, nienagannym zachowaniem oraz dobrymi wynikami w nauce zawodu, zakład pracy może przyznać nagrody w wysokości do 500 złotych. Zakład pracy może również przyznać indywidualne nagrody rzeczowe dla uczniów lub dla szkoły.

§ 10. 1. W czasie odbywania praktycznej nauki zawodu uczniowie są uprawnieni do korzystania ze świadczeń społecznej służby zdrowia na zasadach ustalonych dla ubezpieczonych z tytułu zatrudnienia.

2. W okresie odbywania praktycznej nauki zawodu uczniowie obowiązani są stosować się do ustalonego w zakładzie porządku i trybu pracy. W razie naruszenia przez ucznia ustalonego w zakładzie porządku i trybu pracy, kierownik zakładu zwraca się do szkoły z wnioskiem o wyciągnięcie w stosunku do ucznia właściwych konsekwencji.

§ 11. 1. Szkoły zawodowe sprawują kierownictwo dydaktyczne nad praktyczną nauką zawodu i w związku z tym mają prawo przeprowadzać kontrolę tej nauki w zakładach pracy.

2. Kierownicy zakładów pracy obowiązani są umożliwić wstęp na teren zakładu pracy, gdzie odbywa się praktyczna nauka zawodu, osobom posiadającym upoważnienie lub polecenie wyjazdu służbowego w celu przeprowadzenia kontroli. Koszty przeprowadzenia kontroli pokrywają szkoły lub instytucje delegujące pracowników.

3. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli praktycznej nauki zawodu określi Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z ministrami zainteresowanych resortów.

Rozdział 3

Praktyczna nauka zawodu prowadzona w formie zajęć praktycznych i specjalizujących.

§ 12. 1. Zajęcia praktyczne i specjalizujące są prowadzone zgodnie z programem nauczania przez:

- 1) nauczycieli praktycznej nauki zawodu — pracowników szkoły, w wydzielonych oddziałach bądź zespołach szkoleniowych lub na stanowiskach szkoleniowych albo na stanowiskach szkoleniowych zakładów pracy, lub
- 2) instruktorów — pracowników zakładu pracy, w oddziałach produkcyjnych zakładu, w formie szkolenia indywidualnego, brygadowego lub szkolenia w wydzielonych oddziałach bądź zespołach szkoleniowych.

2. Zajęcia praktyczne i specjalizujące prowadzone są na podstawie dokumentacji pedagogicznej obowiązującej w warsztatach szkolnych.

3. Wybór jednej z form szkolenia, o których mowa w ust. 1, następuje w wyniku porozumienia dyrektora szkoły z kierownikiem zakładu pracy. Wybór ten powinien uwzględniać założenia programowe zajęć praktycznych lub specjalizujących oraz możliwości i potrzeby zakładu pracy.

§ 13. W związku z prowadzeniem zajęć praktycznych lub specjalizujących pracownicy zakładu, o których mowa w § 12 ust. 1 pkt 2, otrzymują dodatkowe wynagrodzenie oraz mogą być zwalniani od pełnienia normalnych obowiązków wynikających z zawartych umów o pracę, według zasad określonych w przepisach o wynagradzaniu osób szkolących pracowników w uspołecznionych zakładach pracy.

§ 14. Uczniowie szkół zawodowych odbywający zajęcia praktyczne lub zajęcia specjalizujące przez okres dłuższy niż 2 tygodnie na jednym stanowisku szkolenia otrzymują ekwiwalent pieniężny według stawek przysługujących w poszczególnych latach nauki młodocianym zatrudnionym w celu nauki zawodu lub przyuczenia do określonej pracy, obowiązujących w danym zakładzie pracy.

Rozdział 4

Praktyczna nauka zawodu prowadzona w formie praktyk zawodowych.

§ 15. Praktyka zawodowa jest prowadzona w zakładzie pracy zgodnie z programem nauczania przewidzianym dla danego zawodu (specjalności):

- 1) w brygadach uczniowskich lub brygadach mieszanych pod nadzorem specjalistów — pracowników zakładów pracy,
- 2) na stanowiskach pracy pod nadzorem specjalistów wykonujących samodzielne roboty w zakładzie.

§ 16. 1. Fachowy nadzór nad praktykami zawodowymi uczniów sprawuje kierownik zakładu pracy przez wyznaczonego kierownika praktyk.

2. Do obowiązków kierownika praktyk należą w szczególności zadania wymienione w § 6.

3. W czasie trwania praktyk nie należy bez ważnych powodów odwoływać kierownika praktyk, ani też powierzać mu czynności, które mogłyby utrudniać mu wypełnianie obowiązków kierownika praktyk. W razie niemożności pełnienia obowiązków przez kierownika praktyk, zakład pracy obowiązany jest bezzwłocznie wyznaczyć na jego miejsce innego pracownika.

§ 17. 1. Kierownik praktyk, w razie gdy grupa praktykantów jest mniejsza niż 50, może być częściowo zwolniony od innych zajęć w zakładzie pracy, a w razie gdy grupa praktykantów liczy ponad 50 osób, powinien być zwolniony całkowicie od zajęć wynikających z umowy o pracę. Za czas częściowego (dla robotników) lub całkowitego oderwania od pracy zakładowemu kierownikowi praktyk przysługuje wynagrodzenie obliczone jak za urlop wypoczynkowy.

2. W zależności od warunków odbywania praktyk i specyfiki danego zakładu pracy, kierownik zakładu pracy może zwolnić kierownika praktyk całkowicie od zajęć wynikających z umowy o pracę, jeżeli grupa praktykantów jest mniejsza niż 50 osób.

3. W razie gdy kierownik praktyk nie zostaje zwolniony od innych zajęć dla pełnienia opieki nad praktykantami, zakład pracy wypłaca mu dodatek do przeciętnego wynagrodzenia w wysokości 10—20% tego wynagrodzenia według decyzji kierownika zakładu pracy.

4. W zależności od wyników praktyk zawodowych uczniów kierownik praktyk może otrzymać z zakładu pracy premię w wysokości od 10 do 20% przeciętnego wynagrodzenia za okres kierowania praktykami. Premię przysądza kierownik zakładu pracy na podstawie informacji o wynikach praktyk, otrzymanych ze szkoły zawodowej w terminie do 4 tygodni od daty zakończenia praktyk.

§ 18. 1. Uczniowie szkół zawodowych, odbywający w czasie roku szkolnego w zakładach pracy praktyki zawodowe z oderwaniem od zajęć szkolnych, otrzymują ze szkoły ryczałt na wyżywienie w wysokości 543 zł za praktykę trwającą 28 dni. Ryczałt ten odpowiadający kosztom surowca zużywanego miesięcznie na posiłki w stołówce internatu przysługuje tylko tym uczniom, którzy odbywają praktykę zawodową w miejscowości, z której codzienny

powrót do domu, internatu lub szkoły jest niemożliwy. Natomiast uczniowie, którzy w ciągu roku szkolnego dojeżdżają do szkoły i praktykę odbywają w miejscowości będącej siedzibą szkoły, nie otrzymują ryczałtu na wyżywienie. Nie otrzymują również tego ryczałtu uczniowie, którzy odbywają praktykę w miejscu zamieszkania, w miejscu siedziby szkoły, internatu lub stacji.

2. Uczeń odbywający w czasie ferii szkolnych praktyczną naukę zawodu w formie praktyki zawodowej otrzymuje ekwiwalent pieniężny według stawki wynagrodzenia przysługującego pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku, na którym odbywana jest praktyka.

3. Uczniowie szkół zawodowych, którzy odbywają praktykę zawodową w kopalniach, na budowach i poza zakładami pracy otrzymują ze szkoły dodatek w wysokości 3,60 zł za każdy przepracowany dzień. Dodatek ten przysługuje również tym uczniom, którzy nie otrzymują ryczałtu, o którym mowa w ust. 1.

4. Uczniowie szkół zawodowych pobierający ryczałt na wyżywienie określony w ust. 1 nie otrzymują za czas pobierania tego ryczałtu stypendium przyznanego na podstawie odrębnych przepisów.

§ 19. Po zakończeniu praktyki zawodowej zakład pracy wydaje uczniom zaświadczenie stwierdzające odbycie praktyki wraz z oceną uzyskanych przez ucznia wyników.

§ 20. W razie niemożności zapewnienia odpowiednich warunków do organizacji praktyk zawodowych lub realizacji programu praktyk organ sprawujący bezpośredni nadzór nad szkołą na wniosek dyrektora szkoły może ograniczyć czas trwania praktyk zawodowych lub uchylić obowiązek odbywania ich w zakładach pracy.

§ 21. Szczegółowy tryb organizowania oraz finansowania praktyk zawodowych, o których mowa w § 18

ust. 2, określi Minister Oświaty i Wychowania w porozumieniu z Ministrami: Finansów, Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz zainteresowanymi ministrami.

Rozdział 5

Przepisy końcowe.

§ 22. Umowa o praktyczną naukę zawodu, o której mowa w § 5 ust. 4, zawierana jest według wzoru ustalonego przez Ministra Oświaty i Wychowania w uzgodnieniu z Ministrami: Finansów, Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz zainteresowanymi ministrami.

§ 23. Wydatki związane z realizacją zadań, o których mowa w § 13, § 14 i § 17, są pokrywane w ramach funduszu płac znajdującego się w dyspozycji przedsiębiorstw, w których uczniowie będą odbywali praktyczną naukę zawodu.

§ 24. Ze względu na szczególne warunki odbywania praktycznej nauki zawodu w niektórych zawodach i specjalnościach, ministrowie, którym podlegają szkoły organizujące praktyczną naukę zawodu lub zakłady pracy przyjmujące uczniów szkół zawodowych na praktyczną naukę zawodu, mogą w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, Ministrem Finansów oraz Ministrem Oświaty i Wychowania określić dodatkowe warunki lub odmienne zasady organizowania praktycznej nauki zawodu.

§ 25. Wykonanie rozporządzenia porucza się Ministrowi Finansów, Ministrowi Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, Ministrowi Oświaty i Wychowania oraz zainteresowanym ministrom.

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz